

PREDGOVOR

Ova knjiga, koja svojim sadržajem slijedi prije dvije godine okončanu doktorsku disertaciju, svoj ratio nalazi u aktuelnosti teme. Atribut aktuelan ne odnosi se samo na perfekt, a to je period identificiranja teme, tokom boravka u Firenzi, u ljeto 2000. godine, već i na prezent, odnosno na ono što danas jeste državna pomoć, i intervencija države na tržištu općenito. Odnos tržišno razvijenih ekonomija zemalja članica Evropske unije - spoznajne vrijednosti o frekventnosti ulaganja «interventnih» javnih sredstava, njihov kružni tok i redistribucija, zajedničke karakteristike država članica u pogledu prioriteta potpore (istraživanje i razvoj, poljoprivreda, mala i srednja preduzeća), uz naglašene specifičnosti, i posebno apsolutni pokazatelji o iznosima sredstava namijenjenih državnoj potpori, samo govore o nužnosti državnog involviranja, a time, dijelom, svjedoče i o sposobnosti ekonomskog regeneriranja tih zemalja.

U proteklih pet godina navedena tema «proevropske» provenijencije, locirana na lokalni nivo, nije izgubila ništa na aktuelnosti. Naprotiv. Deficit platnog bilansa, primjena Sporazuma o slobodnoj trgovini, političke igre, sukobi lobija, legislativni nedostaci, nekonzistentnost normi, ali i proizvoljno tumačenje pojedinih, jasno postavljenih normi, nepostojanje ili nepoštivanje tržišnih standarda i principa, rezultirale su nametnutom (lažnom) dilemom: državna intervencija - da ili ne? Ili konkretnije, i nešto implicitnije - da li subvencionirati i štiti domaću proizvodnju? I s tim u vezi - da li je liberalizam izbor ili nužnost? Na to se naslanja dilema o potrebi tržišne utakmice - konkurencija da ili ne? Odgovor na navedene «dileme» nije teško dati. Odgovor je dat već ranije i drugdje. On se nalazi u institutima i standardima koji se primjenjuju u razvijenim zemljama. Polazna tačka rješenja navedenih dilema, u lokalnim bh. okvirima, jesu funkcije države, gdje državu predstavljaju svi ustavni nivoi teritorijalno-političkog organiziranja, koji raspoložu javnim sredstvima. Međutim, mogućnost raspolaganja javnim sredstvima, u kontekstu ekonomske funkcije države, nameće i obavezu, a time i odgovornost, vladama svih nivoa da brinu o razvoju vlastitog područja.

Ova knjiga, analizom državne pomoći u zemljama Evropske unije, želi da ukaže na potrebu introdukcije instituta državne potpore u Bosni i Hercegovini. Razlog više državnom intervencionizmu jeste stanje svakojake razrušenosti, odnosno nužnost izgradnje novog sistema, čiju temeljnu determinantu predstavlja proces

transformacije vlasništva. Novi sistem mora se bazirati na općeuvojenim principima i standardima, na odnosima slobodne konkurencije i ravnopravnosti tržišnih učesnika, a u odnosima prema stranim partnerima (susjednim državama) prominentnije mjesto treba da pripadne načelu reciprociteta. U svakom slučaju, odnos prema državnoj pomoći u Bosni i Hercegovini mora biti eksponiran na jasan način, i to kao jedna od osnovnih sastavnica ekonomske politike. Hronični nedostatak sredstava, kao izgovor vlasti za «neintervencionistički» pristup, izgubit će na značaju uvođenjem poreza na dodanu vrijednost, koji će, uvećanjem javnih prihoda, stvoriti osnovu za restrukturiranje javnih izdataka. Cilj je jasan - ulaganjem dijela javnih sredstava u ekonomiju pomoći njen razvoj, a time doprinijeti i ostvarenju socijalnih ciljeva. U prilog oponentima preduzimanja mjera državne pomoći ne idu ni iskustva, tačnije postupci, susjednih država, koji, što direktno što indirektno, dobar dio svoje kompetitivnosti i uspjeha (trgovinskog) na bh. tržištu crpe iz subvencionističko-protekcioničkog nastupa. Time dilema - da li postoji potreba da se ista stvar uradi i u našoj zemlji, gubi na značaju. U aktuelnim okolnostima to postaje nužnost. Dileme koje ostaju odnose se na izbor adekvatnih prioriteta u pogledu vrsta i oblika (instrumenata) potpore. U pogledu obima pomoći dovoljno je slijediti iskustva zemalja Evropske unije. Prihvatanje relativnih komunitarnih pokazatelja pri dodjeli sredstava, kao relevantnih, upućuje na nužnost poštivanja principa jednake žrtve.

Za podsticaj u preoblikovanju disertacije u knjigu zasluge pripadaju članovima Komisije za odbranu doktorske teze. Stoga koristim priliku da se istima najsrdačnije zahvalim za podršku u radu i tokom rada, posebno mom mentoru prof.dr. Šefkiji Čoviću, kao i prof.dr. Muratu Praši, koji su svojim kritičkim opaskama zasigurno poboljšali kvalitet mog rada. U tom smislu je i napomena da ovaj rad, u istraživačkom smislu, svoj smiraj nalazi u 2003. godini, što slijedom stvari determinirajuće djeluje na određene spoznajne odrednice. U svakom slučaju, svi eventualni nedostaci su isključivo moji. Ovo djelo je ujedno poziv onima koji negiraju potrebu državnog intervencionizma, odnosno postojanje i značaj instrumenata državne potpore, da to javno obznane, reakcijom na navedeni tekst, i time povećaju njegovu kvalitativnu vrijednost.

Na kraju, pri izražavanju zahvalnosti za pomoć u nastajanju knjige, ne mogu zaboraviti one koji su mi u svemu ovome stajali najbliže, a to je moja porodica i naravno prijatelji.